

Chelsea en Eddie

Veerle Poels •

Chelsea en Eddie kennen elkaar niet. Ze wonen elk aan een andere kant van de wereld. Zij, een jonge vrouw van negentien. Hij, 62, vader en grootvader.

Chelsea en Eddie weten het (nog) niet, maar ze hebben veel gemeen. Wat hen (voor mij) verbindt, is hoe ze hun 'life story', hun 'life testimony' hervertellen op ceremoniële wijze in aanwezigheid van getuigen.¹ In de documentaire *Chelsea's Blues* gaat Chelsea, geplaatst in jeugdzorg vanaf haar geboorte, in gesprek met vijf mensen die zij koos om haar droevige, zware, pijnlijke levensverhaal te hervertellen en her-construeren. Opvallend is dat je als luisteraar en kijker niet meegezogen wordt in de dreiging van het hopeloze of jammerlijke van haar leven. Niet dat haar verhaal je niet raakt. Maar het raakt op een manier die, hoop ik, ook Chelsea raakt: als een getuigenis van hoop, veerkracht, wederzijdse verbinding met velen en zonder bitterheid. Regisseur Danny Keuppens stelt doordachte, hoopvolle, fijnmazige 'therapeutische' vragen over en aan die vijf geselecteerde mensen die voor Chelsea van betekenis zijn (geweest), over hoe zij hun bijzondere en jarenlange inzet voor Chelsea tonen/toonden, wat Chelsea daarvan opgemerkt heeft en wat Chelsea zelf betekent/betekende voor hen.

-
- Klinisch psycholoog-psychotherapeut met zelfstandige praktijk in Whakatane, Nieuw-Zeeland.
E-mail: Veerle.Poels@outlook.com

¹ Binnen een narratief denkkader is dit een therapeutisch ritueel waarbij mensen hun levensverhaal vertellen in de aanwezigheid van gekozen anderen. Na die eerste vertelling (wat op zich een hervertelling is: het oorspronkelijke probleemverhaal wordt al anders beschreven en andere betekenissen schuiven naar de voorgrond) komt een volgende laag van hervertelling: de getuigen vertellen aan de verteller wat voor hen resoneerde over zichzelf en hun eigen leven. Dit brengt erkenning voor (elementen van) het oorspronkelijke verhaal vanuit andere perspectieven en beïnvloedt opnieuw de verteller. Dit proces kan zich meermaals herhalen.

Ik leerde later dat Danny niet alleen dramaturg is, maar ook jeugdwerker en narratief en systeemtherapeut. In zijn rol als regisseur verpersoonlijkt hij een bijzondere, verbindende kwaliteit: de inhoud en manier van vragen peilen naar inzet en bekommernis van de spilfiguren voor Chelsea, zonder haar pijnlijke ervaringen, verlies en hardvochtige periodes te ontkennen of minimaliseren. Dit resulteert in pakkende, reflectieve antwoorden van Chelsea over haar mama die in de gevangenis altijd zorgde voor een verjaardagstaart voor haar dochter, papa die haar in weekends kwam ophalen van de instelling, de jeugdrechter (die Chelsea kent vanaf haar geboorte) die écht naar haar luisterde, de buurvrouw en haar dochter wiens deur altijd openstond, de zorgboer die nooit oordeelde. Op uitnodiging van Danny spreken deze mensen ook uit hoe zij Chelsea ervaren, haar krachten en haar betekenis voor hen. De levensgeschiedenisfragmenten tekenen een volledig genoeg beeld om die sprankels in relaties en gebeurtenissen te laten schitteren. Ik heb er tranen bij gelaten.

Ook toen Eddie recent zijn levensverhaal vertelde aan zijn geloofsgemeenschap hilde ik; nochtans ken ik zijn verhaal goed. Eddie en zijn vrouw kwamen in 2011 bij mij op consultatie. We stelden vast dat Eddie, een boer met een grote boerderij van melkkoeien, aan depressie leed. Op zeventienjarige leeftijd werd hij door zijn vader van internaat gehaald om te werken op de familieboerderij. Het kwam als een donderslag bij heldere hemel. Hij had geen keuze. Veertig jaar lang heeft hij geboerd, vaak overspoeld door bitterheid en kwaadheid. Hij hield van het land en de koeien, maar niet van het boeren. Door de jaren heen kwam er voor Eddie meer helderheid in het hoe en waarom van deze en andere specifieke levenswendingen.

Onverwachts krijg ik een boodschap van Eddie: ‘Hallo Veerle, ik deelde mijn levenstestimonium vandaag in de kerk. Ik dacht, misschien interessant voor jou om te zien. Whakatane Baptist [Church] op YouTube.’ Een maand eerder was hij te rade gegaan bij een van de pastoors over iets totaal anders, maar die ontmoeting leidde, verrassend, tot dit bijzondere moment. De rijke betekenis voor Eddie en zijn familie van de context van het geloof, werd me nu pas duidelijk.

Ik bekijk de opgenomen kerkdienst (<https://www.youtube.com/watch?v=WWF-Q9AW3WA&t=27s>) en maak zo kennis met Jono, een jonge pastoor die, zittend op een kruk op het podium tegenover Eddie, met zorgzaam respect

de her-vertelling door Eddie begeleidt. Hij zegt als intro dat sommige verhalen gehoord moeten worden door anderen, misschien is dat de wil van God. Eddies verhaal is er zo een, vervolgt hij. Eddie vertelt, met bijbel in de hand, wie er voor hem van bijzondere betekenis (geweest) is in zijn levensverhaal: een melker op de boerderij van zijn vader, zijn vrouw en kinderen, God en Jezus, een van zijn zussen. De kwetsbare en toch zelfzekere houding van Eddie ontroert me. Inzichten en waarderingen springen naar voor. De jonge pastoor, die zich aanvankelijk afvroeg wat hij te bieden had aan iemand die bijna drie decennia ouder is, komt maar af en toe tussen om te peilen naar licht, hoop en verbinding in de context van depressie, zonder er doekjes om te winden. Ook hij, net als Danny, verbindt impliciet de puntjes — tijdens die veertig jaar dat Eddie worstelt, ook met zijn relatie met God — tot een ander patroon, een ander verhaal, met verschoven betekenissen: wie is van betekenis geweest, wat hij ontdekte over zichzelf en wat hij betekent voor anderen. De boerderij werd enkele jaren geleden verkocht en Eddie is nu assistent-coach van een plaatselijk vrouwelijk rugbyteam, hij is samen met zijn vrouw mentor van een jong stel dat net een boerderij heeft gekocht en regelmatig de extra hulp op de boerderij van zijn schoonbroer.

Hoe kunnen we die bijzondere kwaliteiten en positie van Danny, de regisseur, en Jono, de pastoor, benoemen? Ze positioneren zich niet als therapeut en zijn in de achtergrond en in totaal verschillende contexten toch actief faciliterend, katalyserend en verbindend aanwezig. Ook in de wellicht intensieve (en ongeprezen) voorbereidingen met Chelsea en Eddie schuilt hun oog voor het breed-perspectief, letterlijk en figuurlijk vanuit een camerapositie ergens in de lucht, en hun gift van ruimte creëren voor nieuwe, andere betekenisgevingen. Jono kijkt anderhalf uur lang, onafgebroken, naar Eddie. Danny is meestal uit beeld, maar duidelijk in aanhoudend oogcontact met Chelsea. Danny en Jono verpersoonlijken *Luisterende Aanwezigheid*, *Erkennende Aandacht*, *Verbindende Bondgenoot*, *Betekenisverschuiver*, *Perspectiefbrenger*, *Verschilmaker*. Hun interactie met respectievelijk Chelsea en Eddie verwordt iets groters en betekenisvol door de aanwezigheid van getuigen: de camera- en geluidsploeg, het kijkerspubliek, de congregatie.

De kracht en de betekenis van de her-vertelling liggen niet in het momentane van de ceremonie en de eerste reacties van de getuigen, maar in haar

voort-durende effecten. Sinds *Chelsea's Blues* wordt vertoond aan het grotere publiek, vertelde Danny, komen andere verhalen over en door Chelsea naar boven en (h)erkent ze zelf nog andere betekenisvolle relaties. Eddie werd na het doorsturen van de opgenomen kerkdienst naar familie en vrienden (en zijn psycholoog) overstelt door verhalen van erkenning, boodschappen van ontroering en moed — onder andere van zijn schoonbroer die niet gelovig is en toch de hele kerkdienst bekeek en hem daarna opbelde — en beloftes van actie ondernemen, zoals van een mevrouw die last heeft van angst en depressie, die een afspraak ging maken met de dokter om haar jarenlange ongewijzigde medicatie te bespreken.

Ook deze column is een effect van de her-vertelling door Chelsea en Eddie en een ode aan Danny en Jono.

P.S. Als je een boodschap wil sturen naar Eddie, dat kan via mijn e-mail: Veerle.Poels@outlook.com

Literatuur

Keuppens, D., & Keuppens, W. (Regisseurs). (2023). *Chelsea's blues* [Documentaire]. Parcoeur. <https://www.youtube.com/watch?v=s3P-WCypQzY&t=9s>